

Tandem

Koordinační centrum
česko-německých
výměn mládeže

Koordinierungszentrum
Deutsch-Tschechischer
Jugendaustausch

Česko-německá jazyková animace u Tandemu

Stav: 1. února 2019

Impresum

Vydal:

Západočeská univerzita v Plzni
Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem
Riegrova 17, 306 14 Plzeň
Tel.: +420 377 634 755 | Fax.: +420 377 634 752
tandem@tandem-org.cz | www.tandem-org.eu

Odpovědná osoba:

Jan Lontschar, ředitel Koordinačního centra česko-německých výměn mládeže Tandem v Plzni

Autoři:

Hansjürgen Karl, Edita Kočandřlová a kol.

Redakce:

Jana Heenen, Jana Kremling, Lenka Pučalíková

Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem bylo zřízeno na základě společného prohlášení ministra školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a spolkové ministryně pro rodinu, seniory, ženy a mládež Spolkové republiky Německo. Je organizační součástí Západočeské univerzity v Plzni.

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International. Dílo je možné kopírovat, šířit a zpřístupnit veřejnosti za následujících podmínek: Uveďte autora nebo držitele práv. Pokud dílo jakkoliv upravíte nebo použijete, musíte výsledek své práce zveřejnit pod stejnou licencí.

Obsah

Úvod	4
1. Jazyková animace jako metoda mezinárodních výměn mládeže	6
1.1. Základní charakteristika jazykové animace	6
1.2. Pojem „jazyková animace“	6
1.3. Metody jazykové animace	7
1.4. Ke vzniku jazykové animace	7
1.5. Cíle a principy jazykové animace	8
1.5.1. Překonávání obav z mluvení	8
1.5.2. Zprostředkovat jen to nejdůležitější	9
1.5.3. Není třeba být perfektní	9
1.5.4. Orientace na mluvený jazyk	9
1.5.5. Aktivace již získaných znalostí	9
1.5.6. Využití reálií	9
1.5.7. Učení hrou	9
1.5.8. Zapojení všech smyslů	10
1.5.9. Probuzení zvědavosti	10
1.5.10. Podpora vlastní iniciativy a kreativity	10
1.6. Jazyková animace pedagogicky a didakticky	10
1.6.1. Jazyková animace a pedagogika hry	10
1.6.2. Jazyková animace a didaktika cizích jazyků	11
2. Jazyková animace u Tandemu	13
2.1. Rámcové podmínky vzniku jazykové animace u Tandemu	13
2.2. Kooperace, cílové skupiny a možnosti uplatnění	13
2.2.1. Mimoškolní výměny mládeže	15
2.2.2. Školská oblast	15
2.2.3. Program podpory odborných praxí	17
2.2.4. Předškolní oblast	17
2.2.5. Zájemci o internetový portál www.ahoj.info	18
2.2.6. Veřejní činitelé	19
2.3. Jazykoví animátoři	19
2.3.1. Role jazykového animátora	19
2.3.2. Nabídka vzdělávání jazykových animátorů	20
2.3.2.1. Obecné základní školení a zácvičky	21
2.3.2.2. Navazující školení	21
2.3.2.3. Specializační semináře zaměřené na konkrétní témata nebo cílové skupiny	22
2.3.2.4. Každoroční setkání jazykových animátorů za účelem výměny zkušeností	22
2.4. Rozvoj kvality	22
2.4.1. Certifikát česko-německého jazykového animátora	23
2.4.2. Koordinace	24
2.4.3. Zprávy o provedených jazykových animacích	24
2.4.4. Návštěvy jazykových animací	25
2.4.5. Mentoring	25
2.5. Materiály k jazykové animaci vydané Tandemem	25
3. Budoucnost a perspektivy	28
4. Přílohy	29
4.1. Seznam literatury	29
4.2. Internetové odkazy	30
4.3. Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem	33

Úvod

Dne 3. září 1996 v Poličce podepsali spolková ministryně pro rodinu, seniory, ženy a mládež Claudia Nolte a její český kolega, ministr školství Ivan Pilip „Prohlášení o záměru zřídit koordinační centra česko-německé výměny mládeže“. Tento dokument dnes slouží jako podklad pro činnost obou Koordinačních center česko-německých výměn mládeže Tandem. Kanceláře v Řezně a v Plzni byly založeny roku 1997.

Každodenní činnost Tandemu brzy ukázala, že vzájemné dorozumění by bylo podstatně snazší, kdyby se často existující jazykové bariéry překonávaly hrou. Tak vznikla metoda česko-německé jazykové animace, kterou Tandem uvedl do praxe již v roce svého založení (1997) jako příspěvek k překonávání jazykové hranice a kterou od té doby trvale inovuje a rozvíjí. Půvab této metody spočívá v její univerzálnosti: Lze ji používat ve všech oblastech práce s mládeží.

Jazyková animace dokáže během pěti minut naladit účastníky na program semináře či upozornit spolkovou kancléřku na Tandem, připravit za dva dny praktikanty na jejich působení v sousední zemi, motivovat žáky k výuce českého, respektive německého jazyka nebo během týdne provázet děti a mladé lidi jejich pobytem na letním táboře či výměnném pobytu několikrát denně. Tematicky i s ohledem na cílové skupiny dnes jazyková animace pokrývá daleko širší spektrum česko-německé spolupráce než při svém zrodu. Její úspěch je mj. měřitelný i tím, že za ni Tandem již dvakrát (v letech 2006 a 2008) obdržel ocenění „Evropská jazyková cena LABEL“.

V posledních letech je patrný rostoucí zájem o zprostředkování češtiny zejména v Sasku¹ a Bavorsku², tedy ve spolkových zemích sousedících s Českem. Díky tomu se stále častěji a velmi úspěšně uplatňuje česko-německá jazyková animace i na školách v Německu, které již nabízejí nebo v budoucnosti chtějí nabízet český jazyk jako nepovinný či povinně volitelný předmět. Také v Česku se po několika letech poklesu zájem o němčinu opět o něco zvýšil a zůstává na stabilní úrovni, jak vyplývá ze statistik českého ministerstva školství.³ Dále česko-německé firmy potřebují kvalifikované zaměstnance s dobrými znalostmi němčiny a češtiny, aby mohly obstát v mezinárodní konkurenci.⁴ Tyto pozitivní tendence mohou být rozvíjeny také pomocí jazykové animace.

Čeština coby jazyk sousední země nabývá na významu v Sasku a Bavorsku i na politické úrovni. Politici z různých politických stran a členové sněmů (od krajských a zemských až po Spolkový sněm a Evropský parlament) i z dalších institucí v řadě rozhovorů opakovaně zdůrazňovali význam českého jazyka. Na základě otevření pracovního trhu, k němuž došlo 1. května 2011, hrají jazykové kompetence, a tím i znalost jazyka

¹ V Sasku ve školním roce 2017/2018 docházelo na hodiny češtiny celkem 3 083 žáků (zahrnutý všechny typy škol). Zdroj: Statistický zemský úřad Svobodného státu Sasko (Statistisches Landesamt des Freistaates Sachsen).

² Ve školním roce 2017/2018 si češtinu za předmět zvolilo celkem 1 285 žáků bavorských škol. Zdroj: Bavorský zemský statistický úřad (Bayerisches Landesamt für Statistik).

³ Databáze MŠMT ČR, stav k 1. 8. 2018.

⁴ <http://www.daad.cz/pdf/LP-Tschechien.pdf> [cit. 11. 12. 2018].

sousední země v rámci společného hospodářského prostoru Česko, Bavorsko a Sasko stále významnější roli. Vliv Tandemu na sblížení obou zemí byl v roce 2017 zdůrazněn ve společném prohlášení ministrů zahraničních věcí Česka a Německa v Praze, v němž byl připomenut význam česko-německé deklarace přijaté před 20 lety a vztah mezi oběma zeměmi, který touto deklarací výrazně posílil.⁵ I česko-bavorské jazykové konference (2012 a 2017), pořádané euroregionem Dunaj-Vltava ve spolupráci s bavorským ministerstvem pro vzdělávání, kulturu, vědu a umění, navázaly na tuto skutečnost a přispěly k propojení přeshraničních iniciativ.

Metoda jazykové animace je také v souladu s požadavky programu EU Erasmus+ pro období 2014–2020, který mnohojazyčnost podporuje jako celek⁶ a konkrétně usiluje o následující cíle:

- *zlepšit výuku a studium jazyků a podporovat jazykovou rozmanitost EU a mezikulturní povědomí,*⁷
- *větší motivace k jazykovému vzdělávání prostřednictvím inovativních učebních metod nebo lepšího spojení s praktickým využitím jazykových znalostí, které požaduje trh práce.*⁸

Z toho je patrné, že cíle metody jazykové animace a programu EU se do značné míry kryjí, neboť podpora mnohojazyčnosti stojí v centru zájmu.

Následující text poskytuje podrobný přehled o metodě jazykové animace. První část popisuje základní rysy jazykové animace. Vedle principů a cílů této metody jsou zde zmíněny i koncepční aspekty pedagogiky hry a didaktiky cizích jazyků. Druhá část textu se věnuje česko-německé jazykové animaci u Tandemu. Vedle nejdůležitějších etap jejího vývoje jsou popsány i relevantní cílové skupiny a možnosti uplatnění této metody. Dalšími možnostmi rozvoje jazykové animace u Tandemu a potřebami s tím spojenými se zabývá třetí část textu.

⁵ <https://www.auswaertiges-amt.de/de/newsroom/170125-gemerkl-cze/287356>
[cit. 1. 8. 2018]

⁶ Erasmus +. Příručka k programu, verze 1, 2019, s. 10.

https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/erasmus-programme-guide-2019_cs [cit. 11. 12. 2018].

⁷ Tamtéž, s. 28.

⁸ Tamtéž, s. 100.

1. Jazyková animace jako metoda mezinárodních výměn mládeže

1.1. Základní charakteristika jazykové animace

Jazyková animace je nekonvenční a hravá metoda, která podněcuje zájem o jazyk, kulturu a lidi ze sousední země. Zábavným způsobem se snaží přiblížit základy cizího jazyka a prohloubit již získané jazykové znalosti. Uspodňuje komunikaci ve smíšených skupinách, pomáhá překonávat ostych při používání cizího jazyka a obavy z chyb a posiluje schopnost účastníků uvědomovat si nejrůznější způsoby dorozumění. Podporuje iniciativu a kreativitu účastníků, kteří jsou do jazykové animace aktivně zapojeni. Je vhodná pro začátečníky i pokročilé.

Hned zpočátku je třeba odstranit jeden velmi rozšířený omyl týkající se jazykové animace: (primárním) cílem jazykové animace **není** někoho cizí jazyk **naučit**, **nýbrž** mu jazyk **přiblížit** a při tom posílit povědomí o vlastním jazyce.

Jazyková animace využívá různé hry, jimiž se daří odbourat strach jak z (cizího) jazyka, tak z mluvení (v libovolném jazyce) a případných chyb. Účastníci získávají větší sebevědomí při používání cizího jazyka v každodenní komunikaci.

Jazyková animace neslouží jen k zprostředkování jazyka, nýbrž i znalostí o sousední zemi. Jedná se o kreativní metodu, při níž se klade důraz i na první kontakt s cizím jazykem a neznámým kulturním prostředím. Jazyková animace se soustředí především na motivaci k aktivnímu používání jazyka. Navíc slouží i k nenásilnému oživení již získaných jazykových znalostí – takřkajíc „jazykové reanimaci“.

Jazyková animace funguje jako neustálá interakce a intenzivní dialog. Nejde přitom o jednostranné zprostředkování jazyka jazykovým animátorem, účastníci vyvíjejí vlastní iniciativu, jsou kreativní a uplatňují fantazii. Jazyková animace vnáší do skupiny pohyb a dynamiku. Rozhodně se nejedná o klasickou výukovou metodu či systematickou výuku.

Lze ji ale jistě použít i v rámci školní výuky cizích jazyků. Děje se tomu tak v nejrůznějších oborech a jazycích velmi úspěšně, a vyučující si přitom často ani neuvědomují, že používají jazykovou animaci.

1.2. Pojem „jazyková animace“

Pojem „jazyková animace“ se skládá ze slov „jazyk“ a „animace“. Slovo jazyk, nebo také řeč, má hned několik významů a může být definováno následujícími způsoby: 1. „schopnost vyjadřovat a dorozumívat se jazykem; mluva“; 2. „způsob vyjadřování, mluvení“; 3. „nástroj myšlení a dorozumění příslušníků určitého společenství“.⁹

U slova „animace“ se představy mohou rozcházet mnohem více. Pro toto slovo lze nalézt dva různé základní významy. Vedle významu uváděného

⁹ <http://ssjc.ujc.cas.cz/> [cit. 11. 12. 2018]

ve slovnících: „kreslení nebo nastavování jednotlivých pohybových fází objektů v animovaném filmu, jejich zdánlivé ožívání“¹⁰ se objevuje – především na internetu – též „animátor“ jako člověk pověřený vymýšlením zábavného programu pro turisty v určité lokalitě.

Stejně jako animátoři v prázdninových klubech animují hosty k volnočasovým aktivitám a filmoví tvůrci ožívují dvourozměrné hrdiny, tak i jazykoví animátoři, doslova i přeneseně, dostávají do pohybu účastníky jazykové animace a animují je k aktivitám souvisejícím s cizím jazykem. Přitom podporují a rozvíjejí jejich kreativitu i vlastní iniciativu a inspirují je k jazykovým i myšlenkovým hrám.

1.3. Metody jazykové animace

Stejně jako u klasického procesu výuky je při zprostředkování vědomostí formou hry nedocenitelnou výhodou uvolněnost a otevřenost příjemce. Nejen proto čerpá jazyková animace také ze sbírek známých her a aktivit využívaných třeba na letních táborech nebo z metod divadelní a zážitkové pedagogiky. Při těchto hrách a aktivitách se na úvod často používají slova, která jsou v obou jazycích podobná. Účastníci by tak hned na začátku měli zažít pocit úspěchu z učení, a tím získat motivaci k tomu, v tomto jazyce komunikovat.

1.4. Ke vzniku jazykové animace

Průkopníkem při vzniku a rozvoji jazykové animace byla **Německo-francouzská agentura pro mládež** (Deutsch-Französisches Jugendwerk, DFJW). Již roku 1991 DFJW prohloubila spolupráci s vědeckými pracovníky univerzity v Bielefeldu, kteří se věnovali výzkumu přirozené komunikace mezi lidmi hovořícími různými mateřskými jazyky.¹¹

V roce 1996 vydala DFJW první publikaci o jazykové animaci „Le Projet Bielefeld / Das Projekt Bielefeld“¹², která se od té doby považuje za stěžejní dílo o jazykové animaci. Publikace vychází z magisterské práce k výše zmíněné studii, jejíž autorkou je Fabienne Bailly.¹³ DFJW vydala v roce 2000 přepracovanou verzi s názvem „Jazyková animace při německo-francouzských setkáních mládeže,“ která byla znovu upravena a doplněna v roce 2013.¹⁴

Jazykovou animaci využívá pro svou práci i **Německo-polská agentura pro mládež** (Deutsch-Polnisches Jugendwerk, DPJW). Tato metoda hraje stěžejní roli ve všech oblastech práce s mládeží při hledání řešení, jak zacházet s jazykovou bariérou či s jazykovými rozdíly při výměnách a jiných formách bilaterální německo-polské spolupráce.

¹⁰ *Akademický slovník cizích slov*, Praha 2001, s. 53.

¹¹ Bricaud, B.; Dausendschön-Gay, U.: *Linguistische Begleituntersuchung zu deutsch-französischen Jugendbegegnungen*, Bad Honnef (nezveřejněno), 1991.

¹² Více k projektu Bielefeld in: Bailly, F.: *Sprachanimation in deutsch-französischen Jugendbegegnungen*, DFJW 2009, s. 77.

¹³ Bailly, F.: *Le Projet Bielefeld – La communication naturelle dans les rencontres franco-allemandes*, Documents de travail / Arbeitsmaterialien, Bad Honnef 1996.

¹⁴ Bližší informace k německo-francouzské jazykové animaci jsou k dispozici online na adrese www.dfjw.org/sprachanimation [cit. 11. 12. 2018].

První jazyková animace pro potřeby česko-německých setkání mládeže byla vypracována v roce 1997 u Tandemu Regensburg. V následujících letech byla dále rozvíjena ve spolupráci s jazykovými animátory. V roce 2006 vznikl pojem „Jasan“ jako akronym z výrazů „Jazyková Animace“ a „SprachANimation“.

1.5. Cíle a principy jazykové animace

Česko-německá jazyková animace u Tandemu při svém vzniku navázala na zkušenosti obou agentur pro mládež a při česko-německých setkáních mládeže sleduje obdobné či shodné cíle.¹⁵

Česko-německá jazyková animace

- probouzí hravým způsobem zájem o sousední jazyk a zemi (ale i o Tandem a česko-německou výměnu mládeže obecně),
- prostřednictvím aktivního používání jazyka slouží k překonání obav z cizího jazyka a obav z mluvení,
- chápe učení se jazyku jako klíč k vzájemnému seznámení,
- podporuje vznik společné komunikační základny,
- aktivuje stávající jazykové znalosti,
- podporuje pocit úspěchu při komunikaci,
- překonává předsudky vůči komunikačním partnerům ze sousední země i vůči neznámému jazyku,
- pomáhá při objevování jiné kultury a zprostředkovává perspektivu založenou na vědomé práci s diverzitou za účelem překonání předsudků,
- zprostředkovává potřebnou slovní zásobu k tématu příslušného semináře nebo práce (při praxích), případně setkání a
- slouží vlastní propagaci, aby jazyková animace byla používána i při dalších výměnných projektech a aby tato metoda vstoupila v širší povědomí.

K dosažení základních cílů se česko-německá jazyková animace u Tandemu vedle toho řídí deseti principy, které jsou blíže popsány níže.

1.5.1. Překonávání obav z mluvení

Účastníci se přesvědčí, že komunikace může fungovat i s minimálními jazykovými znalostmi a případně i zcela bez nich, například pomocí nonverbální komunikace. Když pomocí her a aktivit tohoto cíle dosáhneme, zmizí často jak obavy z cizího jazyka, tak obavy z mluvení.

¹⁵ K formulaci cílů německo-francouzské jazykové animace: Bailly, F.: *Sprachanimation in deutsch-französischen Jugendbegegnungen*, DFJW 2009, s. 77.

1.5.2. Zprostředkovat jen to nejdůležitější

Jazyková animace se omezuje jen na nutnou základní slovní zásobu, jednoduché gramatické struktury a přímou použitelnost osvojené látky. Hlavně na začátku je možné gramatiku většinou zcela vynechat.

1.5.3. Není třeba být perfektní

Cílem není mluvit bez chyb, ale používat jednotlivá slova a jednoduché větné struktury ve správném kontextu. Chyby jsou dovolené a hlavně ze začátku jsou opravovány pouze v opodstatněných případech. Důraz není kladen na jazykovou bezchybnost výpovědi, ale na výsledek komunikační situace.

1.5.4. Orientace na mluvený jazyk

Jazyková animace se zaměřuje na jazyk, kterým se běžně hovoří. Při přípravě a volbě slov pro danou aktivitu se vždy přihlíží k potřebné slovní zásobě a jazykové výbavě cílové skupiny jazykové animace.

1.5.5. Aktivace již získaných znalostí

Při jazykové animaci její účastníci objevují, aktivují a propojují znalosti o druhé zemi, které již mají, a znalosti o jazyce, který je jim (většinou zatím) neznámý. Tím se podpoří a usnadní přijímání nových informací.

Úvod do výslovnosti mohou u česko-německé jazykové animace značně zjednodušit jak germanismy, tak slova přejatá z jiných jazyků a cizí slova („fajnsmekr“ – „Feinschmecker“, „mejkap“ – „Make-up“, „tematizovat“ – „thematisieren“).

1.5.6. Využití reálií

Využití metod a postupů vedoucích k rozšíření slovní zásoby a zároveň k novému nahlížení na kulturu jiné země (hudba, film, práce se slepou mapou, městská rallye, kvíz, aktivity s tematikou vědomé práce s diverzitou apod.) podporuje proces učení v souladu s konceptem vědomé práce s diverzitou a pomáhá připravit účastníky na vnímání kultury sousední země. Kromě toho se posiluje motivace k poznávání jiných kultur, překonává se strach a korigují mylné představy.

1.5.7. Učení hrou

Při jazykové animaci se pomocí her a aktivit upevňuje a rozšiřuje slovní zásoba. Současně se zlepšuje dovednost porozumění, protože hry a aktivity se vysvětlují (také) v cizím jazyce. Zprostředkování či osvojování si

jazyka prostřednictvím zábavných aktivit je velmi motivující. Zábava posiluje vnitřní motivaci i zvědavost a chuť učit se (cizí) jazyk. Věk cílové skupiny přitom nehraje žádnou roli.

1.5.8. Zapojení všech smyslů

Jazyková animace může vedle sluchu a zraku aktivovat i hmat, čich nebo chuť (např. při společném vaření). Využití hned několika smyslových kanálů přispívá k posílení plastického vnímání cizího jazyka a atraktivitu jednotlivých jazykových aktivit. Platí to ve vysoké míře pro cílovou skupinu projektů Tandemu v předškolní oblasti, v jejichž rámci jsou realizovány jazykové animace pro předškolní děti, které (většinou) neumí číst a psát (viz kapitola 2.2.4 Předškolní oblast).

1.5.9. Probuzení zvědavosti

Vědomá volba témat a situací blízkých dané cílové skupině podstatně zvyšuje zájem o cizí jazyk a motivaci k učení. Při jazykové animaci lze i u účastníků z Německa, pro které je nezvyklá česká diakritika a jiná výslovnost zdánlivě identických písmen a znaků, dosáhnout efektu překvapení („aha efekt“) a probudit u nich zvědavost (a chuť dozvědět se víc). Účastníci z Česka naopak německé přehlásky a ostré „ß“ často znají. Jazyková animace ale umí využít i tyto zřejmé rozdíly při nejrůznějších aktivitách.

1.5.10. Podpora vlastní iniciativy a kreativity

Když se účastníci mohou podílet na programu i jeho průběhu vlastními návrhy, nápady a materiály, posiluje to jejich motivaci a zvyšuje didaktický účinek. Vedení programu se proto může a má účastníkům svěřovat tak často, jak je to jen možné (a smysluplné).

Důležitou součástí jazykové animace je kreativita – toto tvrzení by se ale nemělo omezovat pouze na jazykové animátory. Pokud se účastníci zapojí například do přípravy materiálů, zvýší to úspěšnost učení a posílí pocit sounáležitosti celé skupiny.

1.6. Jazyková animace pedagogicky a didakticky

1.6.1. Jazyková animace a pedagogika hry

Základním prostředkem jazykové animace je hra, která se nejpozději v době českého pedagoga Jana Ámose Komenského (1592–1670) stala klasickou součástí pedagogiky. Na rozdíl od obecného chápání hry jako „činnosti konané pro zábavu nebo osvěžení, hraní“¹⁶, je hra v jazykové

¹⁶ Kol.: *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*, Praha 1994, s. 101.

animaci (i v pedagogice) zaměřena na určitý cíl. Metodicky propracované hry jazykový animátor vědomě začleňuje do procesu vývoje. Jeden ze zakladatelů pedagogiky hry kulturní antropolog Johan Huizinga píše ve svém stěžejním díle *Homo ludens*: „Hra může být i vážná.“¹⁷ Hájí myšlenku, že hra a vážnost nemusí být nutně protikladem, jelikož každá hra může hráče úplně pohltit.¹⁸

Pokud má hra účastníky aktivovat, musí se tak stát bez vnějšího tlaku. Jazykový animátor coby moderátor hry tedy nevyvíjí žádný tlak, nýbrž reaguje flexibilně na potřeby účastníků a motivuje je k součinnosti. Jde tedy o to, probudit u účastníků vnitřní motivaci, a tím i chuť zapojit se. Nejisté vyústění hry navozuje atmosféru napjatého očekávání, která stupňuje zvědavost a zájem o danou činnost. Navíc hra nepředstavuje běžný každodenní život, její účastník po dobu hry v určitém smyslu není sám sebou a vnímá hru jako něco výjimečného. Osoba intenzivně zapojená do hry se zcela soustředí na přítomný okamžik a oddává se momentální činnosti.

Náročnější hra se zakládá na pravidlech a ujednáních, která ji strukturují, zaručují rovnost šancí a odstraňují z jejího průběhu libovůli. Pokud se hra hraje s radostí, zapíše se do paměti jako duchovní poklad a lze ji kdykoliv opakovat. Jazyková animace tímto způsobem budí hlubší zájem o jazyk, stejně jako hra realizovaná s nadšením probouzí chuť na další.

1.6.2. Jazyková animace a didaktika cizích jazyků

Didaktika cizích jazyků je vědecký obor, který se věnuje výuce a učení se cizím jazykům, tedy jazykům, které žák neovládá jako mateřský jazyk. Zabývá se jak vyučujícími a jejich metodami a strategiemi, tak žáky a jejich individuálním procesem učení. V minulosti byly vyvinuty různé přístupy k zprostředkování cizího jazyka. Pod vlivem tzv. komunikační revoluce v polovině 70. let 20. století byla do té doby dominantní frontální výuka ve školách nahrazena metodami založenými na dialogu. Nový komunikační přístup učinil z učitele a žáka spíše komunikační partnery, přičemž svrchovaným cílem byla schopnost komunikovat. Komunikační metoda zaměřená na aktivitu a celistvost je vodítkem pro didaktické zařazení jazykové animace.

Zaměření na aktivitu znamená „schopnost žáků používat cizí jazyk aktivně“.¹⁹ Aktivní používání cizího jazyka je přitom cílem procesu učení i cestou k tomuto cíli. Skutečná komunikace tedy vzniká na základě aktivity jedince během hry a otevřenosti vůči procesům komunikace a učení blízkým běžné realitě.

Při česko-německé jazykové animaci se klade hlavní důraz na to, aby aktivity měly vždy jazykový (cizojazyčný) podtext, a komunikace tak stála

¹⁷ Huizinga, J.: *Homo ludens. Vom Ursprung der Kultur im Spiel*, Rowohlt 1956, s. 13.

¹⁸ Více ke hře: Warwitz, S.; Rudolf, A.: *Vom Sinn des Spielens*, Hohengehren 2004, s. 18.

¹⁹ Bach, G.; Timm, J.-P.: Handlungsorientierung als Ziel und als Methode; in: Titíž (ed.): *Englischunterricht. Grundlagen und Methoden einer handlungsorientierten Unterrichtspraxis*, A. Francke Verlag 2003, s. 1.

v popředí. Vedle zaměření na aktivitu lze proto hovořit také o zřetelném zaměření na komunikaci.

Schopnost používat aktivně cizí jazyk jako hlavní cíl je provázena vysokou tolerancí chyb. Jazyková animace je „v první řadě pobídkou k používání jiného jazyka: jde o znovuzavedení *zábavného prvku*, který je při výuce cizích jazyků často opomíjen“.²⁰ Jak žáci, tak vyučující zpravidla očekávají měřitelný pokrok – například prostřednictvím „kontroly dosažení cílů výuky“.

Metodicky se při jazykové animaci pracuje dle principu „learning by doing“, resp. „learning through interaction“²¹, většinou ve skupině, přičemž účastníci jsou oslovováni celistvě.

Celistvost znamená součinnost kognitivních a afektivních aspektů:

- zkušenosti oslovující intelekt, city a smysly,
- střídání napětí a uvolnění,
- uspokojivé verbální a neverbální interakce.

Vyučující či jazykoví animátoři přebírají při jazykové animaci roli komunikačních partnerů („co-communicators“) a průvodců, resp. partnerů podporujících proces učení („learning facilitators“²²).

Konkrétní podobě jazykové animace v česko-německé oblasti se věnuje následující kapitola.

²⁰ Bailly, F.: *Sprachanimation in deutsch-französischen Jugendbegegnungen*, DFJW 2009, s. 75.

²¹ Bach, G.; Timm, J.-P.: *Handlungsorientierung als Ziel und als Methode*, s. 12.

²² Tamtéž, s. 18.

2. Jazyková animace u Tandemu

2.1. Rámcové podmínky vzniku jazykové animace u Tandemu

Již při prvních česko-německých setkáních mládeže podporovaných Tandemem byly zaznamenány problémy s komunikací. Často chyběl jednotící moment, který by usnadnil dorozumění, nejen s ohledem na jazykové odlišnosti.²³

Tento nedostatek byl a je řešen různými způsoby: Účastníci např. mohou setrvávat v jednojazyčných skupinách, aby mohli komunikovat v mateřském jazyce, anebo se domluví, že budou ke komunikaci používat třeba angličtinu coby společný jazyk.

Z pohledu Tandemu je do velké míry úkolem týmu vedoucích, aby prostřednictvím jazykové animace během setkání pomohl účastníkům navázat první kontakt s cizím jazykem, a tím i s vrstevníky ze sousední země. Takže jazyk, který původně rozděloval, je využit pro sblížení skupin.

Pojem „jazyková animace“ budeme dále v textu používat ve smyslu „česko-německé jazykové animace“ rozvíjené a využívané Tandemem.

2.2. Kooperace, cílové skupiny a možnosti uplatnění

Jazyková animace byla vytvořena pracovníky Tandemu zodpovědnými za školskou oblast původně jako součást programu seminářů Tandemu, takže měla i jasně definovanou cílovou skupinu danou účastníky semináře. Zaměřovala se hlavně na přítomné pedagogy z Německa, jimž měly být hravým způsobem zprostředkovány alespoň základy českého jazyka. Účastníci těchto seminářů z Česka byli zpravidla učitelé němčiny, takže se Tandem zaměřoval převážně na českou jazykovou animaci.

Na základě úspěchu při seminářích ve školské oblasti a rostoucí poptávky ze strany učitelů i zájemců z mimoškolní oblasti z Česka se Tandem rozhodl rozvíjet česko-německou jazykovou animaci ve všech oblastech, a to i pro zájemce z Česka se zaměřením na němčinu. Postupně tak rostl jak počet zájemců o česko-německou jazykovou animaci, tak počet cílových skupin. Tandem proto vytváří nejen materiály k jazykové animaci, nýbrž od roku 2003 také pravidelně školí jazykové animátory. Potřeba kvalifikovaných jazykových animátorů stále roste.

Již krátce po založení kanceláří Tandemu v Plzni a Regensburgu byla zahájena intenzivní a plodná spolupráce s DPJW i na poli jazykové animace. V letech 2000 a 2001 byly na dvou workshopech v rámci společného projektu vyzkoušeny a stanoveny základy obsahu a struktury CD-ROM k jazykové animaci s názvem „TrioLinguale“,²⁴ který byl poprvé

²³K této kapitole viz: Karl, H.; Karl-Brejchová, K.: *Sprache und Kommunikation*, in: Praxishandbuch deutsch-tschechischer Jugendaustausch, Regensburg 2001.

²⁴Viz také kap. 2.5 Materiály; od roku 2007 existuje také online verze na internetové stránce www.triolinguale.eu [cit. 11. 12. 2018].

vydán v roce 2001. Příležitostně se konají setkání a společné akce organizací aktivních v oblasti mezinárodní práce s mládeží, během nichž dochází k výměně zkušeností s metodou jazykové animace.

Zvláštní roli v česko-německém pohraničí zauímají místní **euroregiony**, zvláště pak Euregio Egrensis, který v roce 2005, po vysoce produktivních pracovních jednáních s Tandemem a Bohemicem, zahájil takzvanou „jazykovou ofenzívu“,²⁵ aby tak posílil povědomí o česko-německých jazykových kompetencích coby místní výhody. Nabízené jazykové animace zpravidla vedou jazykoví animátoři vyškolení u Tandemu.

I Pragkontakt, původně projekt spravovaný Nadací Brücke/Most (jejž Tandem pomohl vytvořit), nyní samostatný spolek se zaměřením na vzdělávací cesty a cesty za setkáváním v Praze, začal pravidelně využívat služeb jazykových animátorů krátce po svém založení v roce 2007. Tandem Plzeň se na jeho činnosti podílí jako partnerská organizace.

Spolupráce s **Bohemicem** na univerzitách v Řezně a v Pasově vychází ze společného cíle: připomínat veřejným činitelům český jazyk jako školní předmět a zároveň jazyk sousední země. V letech 2007 a 2008 se za tímto účelem uskutečnily konference za účasti zástupců škol, ministerstev školství a ekonomické sféry.

Zatímco Bohemicum využívá rostoucí zájem o český jazyk pro rozšíření výuky češtiny, zasazuje se Tandem v rámci celorepublikové kampaně Šprechtíme, na které se podílí **Goethe-Institut** v Praze, Spolek germanistů a učitelů němčiny (**SGUN**)²⁶, **velvyslanectví Spolkové republiky Německo, Rakouské velvyslanectví, Česko-německá obchodní a průmyslová komora** a řada dalších organizací, o to, aby se stále zvyšoval zájem o německý jazyk. Tyto snahy všech zainteresovaných institucí již přinesly první plody, protože i v souvislosti se zavedením druhého povinně volitelného cizího jazyka na českých základních školách zájem o němčinu ve školním roce 2013/2014 opět vzrostl. Významně k tomu přispěl i projekt Tandemu Němčina nekouše („Nachbar. | Sprache? | Tschechisch!“), viz kap. 2.2.2 Školská oblast), který byl zahájen v roce 2013.

Uskutečnila se řada kooperací, jejichž součástí byla jazyková animace.²⁷ Goethe-Institut v Praze tak například v úzké spolupráci s Tandemem využívá jazykovou animaci pro propagaci výuky německého jazyka.

Síť „**Čojčland**“²⁸ se zrodila již v roce 2003 díky dvěma partnerům z oblasti česko-německé kulturní spolupráce, a sice Institutu divadelní pedagogiky „DAS Ei“ (DAS Ei theaterpädagogisches Institut Bayern e.V.) a občanskému sdružení „A BASTA!“ za účelem realizace česko-německých divadelních setkání mládeže, při kterých se uplatňuje koncepce Čojč.

²⁵ Stalo se tak analogicky k „jazykové ofenzívě“ zahájené velmi úspěšně v roce 2003 v Dolním Rakousku. Více na: www.noe-lak.at/projekte/projektetails/article/noe-sprachenoffensive.html [cit. 11. 12. 2018].

²⁶ www.sgun.cz [cit. 11. 12. 2018]

²⁷ Např. Den učitelů němčiny a Evropský den jazyků. V rámci projektu „Deutsch-Mobil“ a během kampaně „Šprechtíme“ jazykoví animátoři z pověření Goethe-Institutu v Praze usilovali o propagaci německého jazyka prostřednictvím jazykové animace například i na pěších zónách a v 5. až 9. třídách základních škol, resp. v rámci pilotního projektu na podzim 2014 i na středních školách.

²⁸ www.cojc.eu, „ČOJČ“ je mix češtiny (**Česky**) a němčiny (deutsch = **dOJČ**) [cit. 11. 12. 2018]

Jazyková animace se v rámci těchto přeshraničních divadelních projektů často používá ve spojení s divadelní pedagogikou.

Jazykové animace se v minulosti uskutečnily nejen v seminárních prostorech a školních třídách, ale i na velvyslanectví a na hřišti, ve vlaku a autobusu, restauraci a pivnici, na fotbalových stadionech, pěší zóně nebo na táboře. Stále se tak rozšiřuje spektrum možností uplatnění, nabídka materiálů a různorodost metod.

Vedle místa konání je pro jazykovou animaci zásadní i fakt, zda je realizována na začátku setkání, respektive výměnného pobytu, nebo v jeho průběhu. Zpravidla se koná pouze jednou, někdy je ale potřeba prolnout jazykovou linku celým programem.

Jazykoví animátoři musí umět pracovat s danou cílovou skupinou, respektive musí se jí umět přizpůsobit. Skupiny účastníci se jazykové animace mohou být rozmanité a mohou, ale také nemusí disponovat znalostmi jazyka sousední země, zkušenostmi z česko-německých výměn a zájmem o česko-německou spolupráci.

Pro Tandem jsou relevantní cílové skupiny popsány v dalším textu, přičemž pro jednotlivé skupiny je jazyková animace na různém stupni vývoje.

2.2.1. Mimoškolní výměny mládeže

Hlavní cílovou skupinou v oblasti mimoškolních výměn mládeže jsou z pohledu Tandemu **pracovníci s mládeží**, tedy dobrovolníci i zaměstnanci různých organizací pracujících s mládeží, kteří se účastní akcí pořádaných Tandemem. Samotní účastníci mimoškolních setkání mládeže jsou v přímém kontaktu s Tandemem jen zřídka. Tandem oslovuje mladé lidi zejména na různých setkáních mládeže, veletrzích a/nebo prostřednictvím internetového portálu www.ahoj.info. Prostřednictvím jazykových animátorů se Tandemu daří oslovit tuto cílovou skupinu ještě lépe.

2.2.2. Školská oblast

V této oblasti představují hlavní cílovou skupinu, kterou Tandem oslovuje přímo, **učitelé a žáci** (všech typů škol a ročníků). Při informačních dnech, na třídních schůzkách apod. mohou pracovníci Tandemu oslovit i **rodiče**.

Při přípravě a realizaci setkání škol a výměnných pobytů je jazyková animace využívána řadu let velmi úspěšně a školy ji často považují za nedílnou součást programu. Jednak učitelům obecně nabízí nové podněty pro výuku cizích jazyků. A na druhé straně je v Česku jazyková animace používána zcela záměrně, aby opět probudila léta klesající zájem o výuku němčiny.²⁹ Na německé straně jazyková animace opakovaně přispěla k tomu, že byla čeština zavedena na školách jako nepovinný nebo povinně volitelný předmět.

²⁹ Nárůst počtu žáků, kteří se učí německy, je možné pozorovat až od zavedení druhého povinně volitelného cizího jazyka na českých základních školách ve školním roce 2013/2014.

K podpoře výuky němčiny, respektive češtiny, na školách v Česku a Německu byl v roce 2012 vytvořen projekt **Němčina nekouše** (v Česku) neboli „**Nachbar. | Sprache? | Tschechisch!**“ (v Německu), který měl prostřednictvím jazykové animace motivovat žáky 5. až 7. tříd v obou zemích, aby si vybrali němčinu, respektive češtinu jako druhý cizí jazyk.

V roce 2013 byl zahájen navazující projekt **Němčina nekouše II** neboli „**Nachbar. | Sprache? | Tschechisch! II**“, který finančně podpořil nejen Česko-německý fond budoucnosti, ale i Velvyslanectví Spolkové republiky Německo a který byl určen i pro žáky 8. a 9. tříd v Česku. Do projektu se tentokrát vedle žáků zapojili i rodiče, pro které se při rodičovských schůzkách pořádaly prezentace o významu znalosti němčiny pro jejich děti. Kromě toho probíhala školení v metodě jazykové animace určená učitelům němčiny a studentům pedagogických fakult.

Výše uvedené cíle sledují i další pokračování projektu, tentokrát **Němčina nekouše III a IV**, resp. „**Nachbar. | Sprache? | Tschechisch! III a IV**“³⁰, které díky finanční podpoře Česko-německého fondu budoucnosti, Velvyslanectví Spolkové republiky Německo, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a kampaně Šprechtíme nabízejí v letech 2016 a 2017 a také 2018 a 2019 bezplatné jazykové animace pro žáky 5. až 9. tříd v Česku (resp. 5. až 10. tříd v Německu). Aktivity v rámci projektu pro rodiče a (budoucí) učitele němčiny jsou shodné jako u předchozích projektů.

V reakci na požadavky německých firem na kvalifikované a jazykově vybavené absolventy se v roce 2017 navázalo na úspěšný pilotní ročník výuky němčiny obohacené o pravidelnou česko-německou jazykovou animaci a exkurze do firem. Tento koncept byl poprvé realizován ve školním roce 2016/2017 na Střední průmyslové škole a Střední odborné škole prof. Švejcara v Plzni. Zdůraznění významu znalosti německého jazyka a motivování studentů prostřednictvím rodičů k jeho učení se ukázalo jako správná cesta. Tandem zaznamenal velký zájem o tento koncept jak na dalších středních odborných školách, tak i ze strany německých firem v ČR.

V roce 2018 tato kooperace pokračovala na pěti dalších školách. Tandem získal v září 2018 finanční podporu německého velvyslanectví v Praze, díky níž se tento koncept mohl rozrůst do samostatného projektu s názvem **"Němčina nad zlato"** a získal svoji novou koordinátorku.

Partnerským školám a organizacím z Česka a Německa, které připravují a realizují společné česko-německé projekty a setkání, je určen projekt **Na jedné lodi**³¹, který probíhá díky finanční podpoře Česko-německého fondu budoucnosti – od roku 2013 – a českého ministerstva školství – od roku 2015 – v pravidelných ročních cyklech. V rámci tohoto projektu se školám a organizacím nabízí čtyřhodinový animační modul, který obsahuje seznamovací hry, jazykové aktivity a volitelné bloky teambuildingu, interkulturního vzdělávání, resp. vědomé práce s diverzitou a od roku 2015 zdravého životního stylu.

³⁰ www.tandem-org.cz/nemcina-nekouse-zs [cit. 11. 12. 2018].

³¹ www.tandem-org.cz/najednelodi [cit. 11. 12. 2018].

Cílovou skupinou, s níž jazykoví animátoři v tomto projektu pracují, jsou děti a mladí lidé z Česka a Německa, kteří mají jen malé nebo žádné znalosti jazyka sousední země.

2.2.3. Program podpory odborných praxí

Hlavní cílovou skupinou Programu podpory odborných praxí³² jsou **učni a žáci odborných škol** ve věku od 16 let, kteří chtějí absolvovat odbornou praxi v sousední zemi. V průběhu povinných přípravných dnů, které se většinou konají v místě praxe, je jazykoví animátoři připravují na praxi v sousední zemi. Jde při tom především o zprostředkování základní odborné slovní zásoby pro daný obor. Praktikanti si současně osvojí základy každodenní komunikace a připraví se na běžný život v sousední zemi.

Cílová skupina praktikantů je heterogenní a zahrnuje učně, žáky odborných škol, mladistvé bez vyučného místa a žáky se zvýšenými, z části speciálními vzdělávacími potřebami. Praxe se navíc konají v nejrůznějších oborech, takže se jazykoví animátoři musí připravovat zvlášť na konkrétní situace. Každá praxe proto vyžaduje jazykovou animaci ušitou na míru pro danou branži. Zvláštností je také to, že se jazyková animace často odehrává v malých, jazykově homogenních skupinách složených ze tří až deseti účastníků, takže vyžaduje jiný výběr metod a her, než je tomu ve větších skupinách.

Druhou cílovou skupinu tohoto programu tvoří **vedoucí projektu (učitelé, vychovatelé, mistři, sociální pedagogové)** z odborných vzdělávacích zařízení, kteří se mohou účastnit programu. Na rozdíl od praktikantů je Tandem s těmito lidmi v přímém kontaktu, ať už na akcích Tandemu, nebo při přípravě, realizaci a vyhodnocení praxe.

Od roku 2015 nabízí Tandem v rámci Programu podpory odborných praxí také bezplatné **motivační návštěvy**. Cílem motivační návštěvy je vzbudit u učňů, žáků odborných škol a žáků v počátečním odborném vzdělávání z Německa zájem o odbornou praxi v Česku. Motivační návštěvy jsou určeny zejména pro mladé lidi, mohou být ale realizovány i pro jejich rodiče či pracovníky odborných vzdělávacích zařízení.

2.2.4. Předškolní oblast

V rámci projektu financovaného Evropskou unií „Von klein auf – Odmalička“³³ byla metoda jazykové animace nově koncipována pro **děti ve věku od tří do šesti let**. Metodika pro předškolní oblast vznikla v dubnu 2009 během pracovního setkání s vychovatelkami a lektorkami

³² www.tandem-org.cz/praxe [cit. 11. 12. 2018].

³³ <http://www.tandem-org.cz/predskolni/programy-a-projekty/program-podpory-odmalicka> [cit. 11. 12. 2018].

z německých a českých školek. Po zkušební fázi byli při semináři vyškoleni první jazykoví animátoři z Česka a Německa pro předškolní oblast.

Následně se Tandem obrátil na **mateřské školy a mateřská centra podél česko-německé hranice** s nabídkou bezplatné půldenní jazykové animace.

Metodika jazykové animace byla pro danou cílovou skupinu zcela přepracována, jelikož děti předškolního věku zpravidla neumějí číst a psát nebo hláskovat. Také slovní zásoba a **proces učení u dětí** jsou pochopitelně jiné než u starších cílových skupin. Je tedy důležité používání maňásků, obrázků, her, hudby, rytmu a pohybu stejně jako strukturované střídání fáze přivítání, fáze pasivity a aktivity, fáze opakování a zakončení.³⁴ Jazyková animace má dětem umožnit hravý **úvod do osvojování si cizího jazyka** a u rodičů a vychovatelů má vzbudit **zájem o česko-německé projekty** a nadchnout mateřské školy pro sousední jazyk a sousední zemi.

Na projekt „Von klein auf – Odmalička“ navázal v letech 2012–2014 projekt **„Schritt für Schritt ins Nachbarland – Krůček po krůčku do sousední země“**³⁵, který se zaměřoval na školky, družiny, první stupně základních škol a další organizace pracující s dětmi ve věku 3 až 8 let, a to ve všech regionech podél celé česko-německé hranice. Nabídka projektu byla velice pestrá, od zapojení tzv. vyslanců sousední země, kteří s dětmi realizovali vybrané hry a aktivity jazykové animace, přes další vzdělávání a metodické poradenství pro pedagogy a odborné pracovníky až po zprostředkování osobních kontaktů a vydávání různých publikací.

V období 2016–2019 na výše zmíněný projekt navazují **„Sousední světy – Nachbarwelten“**, v nichž jsou v rámci nabídky „Ukážu ti svůj svět“ realizovány česko-německé jazykové a mediální projekty pro děti od 3 do 8 let. Tzv. medinauti podporují děti v práci s jazykem a médií.

2.2.5. Zájemci o internetový portál www.ahoj.info

Tato heterogenní cílová skupina zahrnuje zájemce a uživatele česko-německého internetového portálu pro mládež www.ahoj.info spravovaného Tandemem.

Dobrovolníci Evropské dobrovolné služby³⁶, kteří u Tandemu pečují o tyto webové stránky, pořádají vícedenní semináře, jejichž účastníky jsou **mladí lidé** se zájmem o sousední zemi a z části také s velmi dobrými znalostmi obou jazyků. Česko-německá jazyková animace v tomto případě velkou měrou pomáhá při překonávání počátečních obav z mluvení.

³⁴ Detailní informace k cílovým skupinám in: Basler, C.; Bonacková, R.; Jonášová, K.; kol.: *Seminardokumentation „Deutsch und Tschechisch – ein Kinderspiel“. Ausbildung zum/r Sprachanimateur/-in für den Vorschulbereich*, Regensburg 2009.

³⁵ www.krueckepokrucku.info [cit. 11. 12. 2018].

³⁶ Dobrovolníci jsou u Tandemu finančně podporováni ze zdrojů evropského programu European Voluntary Service.

Při informačních akcích jsou **mladí lidé**, jejich **učitelé a vychovatelé** informováni o sousedním jazyce a životě v sousední zemi.

2.2.6. Veřejní činitelé

Důležitou cílovou skupinou jsou pro Tandem samozřejmě i **veřejní činitelé z oblasti politiky, veřejné správy a práce s mládeží**. V tomto případě se jedná většinou o atraktivní prezentaci metody jazykové animace, která by měla obsahovat jen krátké příklady z praxe a být zároveň zábavná i informativní. V těchto situacích se osvědčili zkušení jazykoví animátoři s „bavičskými kvalitami“, kteří se dokážou vhodně naladit na dané publikum, aby tak úspěšně propagovali jazykovou animaci i sousední jazyk při informačních akcích a podobných příležitostech. Tyto speciální jazykové animace se osvědčily zejména tam, kde se jednalo o pozici češtiny coby sousedního jazyka a jeho zavedení jako nepovinného nebo povinně volitelného předmětu.

2.3. Jazykoví animátoři

Aby bylo možné nabízet výše zmíněným cílovým skupinám česko-německou jazykovou animaci, školí Tandem ročně asi 20 jazykových animátorů, kteří se tak zároveň stávají jednou z nejdůležitějších cílových skupin.

Tandemem nabízené základní školení (viz kap. 2.3.2.1 Obecné základní školení a zácvky) se zaměřuje na všechny, kdo

- se zajímají o zprostředkování německého a/nebo českého jazyka,
- mají zájem o práci s dětmi a mládeží v česko-německé oblasti nebo již mají na tomto poli zkušenosti,
- rádi experimentují s jazykem,
- se zajímají o zprostředkování kultury sousední země,
- mají chuť zabývat se v praxi interkulturním vzděláváním a konceptem vědomé práce s diverzitou,
- mají nápady, jak používat metodu jazykové animace,
- mají dobré znalosti němčiny a češtiny (především ústní projev).

2.3.1. Role jazykového animátora

Nejkratší popis ideálního vyškoleného jazykového animátora se omezuje na tyto tři charakteristiky: otevřený, kreativní a aktivní.

Ideální jazykový animátor:

- velmi dobře ovládá svůj vlastní a zprostředkovaný jazyk,
- má sám radost ze hry,
- je schopen tuto radost přenášet na účastníky,
- neuděluje pokyny a neřídí hru zvenčí, nýbrž se na ní sám aktivně podílí,
- a tím se zapojuje do kolektivu,

- vnímá nálady a potřeby skupiny,
- je schopen zacházet se svým plánem flexibilně,
- umožňuje účastníkům samostatně řešit problémy,
- funguje při tom jako poradce,
- je sám kreativní,
- povzbuzuje ke kreativitě i účastníky,
- používá metody a změny perspektivy cíleně,
- reaguje na otázky, nejasnosti a rušivé momenty,
- řeší je uvolněně, přitom s mírným odstupem,
- dobře připravuje každou jazykovou animaci a především také vysvětlení k jednotlivým hrám a aktivitám,
- přitom zachovává potřebnou spontánnost.

Uchopení role jazykového animátora je samozřejmě závislé na osobních vlastnostech každého jedince. Proto by jazykoví animátoři měli dobře znát nebo si postupně uvědomovat své silné stránky a oblíbené cílové skupiny a témata.

2.3.2. Nabídka vzdělávání jazykových animátorů

Jazykoví animátoři jsou podporováni jak příslušnými pracovníky Tandemu, tak svými zkušenějšími kolegy, a to jak během celého vzdělávacího procesu (viz základní a navazující školení), tak během zácviku a evaluačních návštěv. Cílem je garantovat Tandemem požadovanou kvalitu jazykových animací.

Od roku 2011 se každoročně pořádá třídní setkání aktivních jazykových animátorů, které slouží k vytváření nových a udržování stávajících kontaktů a propojování sítě jazykových animátorů. Během setkání si mohou čerství absolventi základního a navazujícího školení mezi zkušenějšími jazykovými animátory nalézt svého mentora, na kterého se mohou zejména v začátcích obrátit s prosbou o pomoc (viz kap. 2.4.5 Mentoring).

Nejméně jednou v roce pořádá Tandem jak základní a navazující školení pro budoucí jazykové animátory, tak každoroční setkání jazykových animátorů a eventuálně specializační semináře zaměřené na konkrétní témata nebo cílové skupiny pro již vyškolené jazykové animátory. Následující přehled představuje nabídku vzdělávání jazykových animátorů u Tandemu:

- 1) Obecná základní školení pro nové jazykové animátory (od roku 2003) a navazující školení (od roku 2015)
- 2) Specializační semináře zaměřené na konkrétní témata nebo cílové skupiny
 - a) pro Program podpory odborných praxí (od roku 2004)
 - b) pro projekt „Von klein auf – Od malička“ (2009)
 - c) pro projekt „Krůček po krůčku do sousední země – Schritt für Schritt ins Nachbarland“ (2012)
 - d) pro projekt „Sousední světy – Nachbarwelten“ (2016)
 - e) pro projekt Němčina nekouše neboli „Nachbar.| Sprache? | Tschechisch!“ (od roku 2012)
 - f) pro projekt Na jedné lodi (od roku 2013)

- 3) Každoroční setkání jazykových animátorů za účelem výměny zkušeností s různými workshopy (od roku 2011)

2.3.2.1. Obecné základní školení a zácviky

Každoroční obecné základní školení pořádané Tandemem připravují a realizují odpovědní pracovníci Tandemu v Česku i Německu (zpravidla ve spolupráci se zkušenými jazykovými animátory). Účastníci základního školení jazykové animace jsou během vícedenního školení vedeni k aktivní spolupráci a osvojují si obsahově i metodicky základy česko-německé jazykové animace.

Účastníci jsou podrobně obeznámeni s činností Tandemu. Zároveň obdrží informační materiály, protože jazykoví animátoři jsou často pro zájemce o česko-německé výměny mládeže první kontaktní osobou.

Dále jsou seznámeni s principy jazykové animace. Kromě toho jsou jim představeny vybrané základní hry a aktivity této metody. Lektor následně prakticky předvádí, jak lze hry a aktivity modifikovat tematicky, jak je přizpůsobit dané cílové skupině, jak je uvádět a konkrétně realizovat.

Poté účastníci ve dvojicích nebo malých skupinkách zkoušejí samostatně vést jeden blok a naplánovat jednu (případně vícedenní) jazykovou animaci, kterou poté prezentují v plénu, případně ji z části realizují. Při společné evaluaci se diskutuje o problémech, které během aktivity nastaly nebo by mohly nastat, a o jejich možném řešení.

Po absolvování základního školení by nově vyškolení jazykoví animátoři měli absolvovat tzv. zácvik u zkušeného jazykového animátora a při tom si samostatně vyzkoušet několik aktivit. O tomto zácviku jsou povinni napsat zprávu. Absolvování zácviku je podmínkou pro účast na navazujícím školení.

2.3.2.2. Navazující školení

Základní školení pokračuje navazujícím školením, které se koná přibližně půl roku po základním školení a reflektuje a dále rozvíjí stávající zkušenosti a znalosti jazykových animátorů. Navazujícího školení se mohou zúčastnit jazykoví animátoři, kteří úspěšně absolvovali základní školení a zácvik. Účast na navazujícím školení je jednou z podmínek pro získání „certifikátu česko-německého jazykového animátora“. Navazující školení je zpravidla třídní a probíhá paralelně se setkáním jazykových animátorů, aby nově vyškolení jazykoví animátoři mohli navázat kontakt se zkušenými jazykovými animátory. Navazující školení byla zavedena v roce 2015 za účelem zvýšení kvality jazykových animací u Tandemu.

Po absolvování základního a navazujícího školení mají jejich účastníci jasnou představu, jak konkrétně připravit a realizovat jazykovou animaci.

2.3.2.3. Specializační semináře zaměřené na konkrétní témata nebo cílové skupiny

Pro vyškolené jazykové animátory pořádá Tandem specializační semináře zaměřené na konkrétní témata nebo cílové skupiny. Při těchto seminářích získají jazykoví animátoři vhled do aktuálních projektů a programů Tandemu a naučí se používat metodu jazykové animace ve spojení s konkrétním tématem a cílovou skupinou. Absolvování takového specializačního semináře je podmínkou pro možnost realizace jazykových animací v jednotlivých projektech a programech.

V nabídce jsou následující specializace (viz kap. 2.2 Kooperace, cílové skupiny a možnosti uplatnění):

- Program podpory odborných praxí
- Předškolní oblast
- Němčina nekouše neboli „Nachbar. | Sprache? | Tschechisch!“
- Na jedné lodi

2.3.2.4. Každoroční setkání jazykových animátorů za účelem výměny zkušeností

Každoroční setkání jazykových animátorů se pořádají od roku 2011 a jazykoví animátoři různých absolventských ročníků na nich mohou:

- hodnotit realizované jazykové animace,
- diskutovat o obsahu školení,
- rozvíjet vlastní kreativitu a nápady,
- rozšiřovat metodický repertoár,
- představit (vlastní) materiály,
- posilovat sebevědomí v oblasti metodické kompetence,
- plánovat nové společné projekty,
- „přehrávat“ modelové situace,
- dále rozvíjet metodické prvky,
- rozvíjet kvalitu jazykové animace,
- vyměňovat si zkušenosti a
- posilovat základnu pro budoucí propojování sítě jazykových animátorů.

Hlavní důraz je kladen na řešení problémů a vypracování návrhů na optimalizaci spolupráce jak v obecné rovině, tak u konkrétních jazykových animací.

Tato pracovní setkání tedy slouží i k dalšímu rozvoji metody jazykové animace jako celku, neboť při osobních rozhovorech nebo v rámci pracovních skupin se často objevily nové podněty a zlepšovací návrhy, které již mohly být úspěšně uvedeny do praxe.

2.4. Rozvoj kvality

Nezávisle na specifické oblasti uplatnění vyžadují veškeré inovační pedagogické metody neustálé vyhodnocování, kritiku a zpětnou vazbu. Při tom se zkoumá vhodnost a použitelnost metodických novinek pro dané

účely a pedagogické situace. Jen tak lze zajistit, aby byly zohledněny dodatečné požadavky toho kterého druhu metodické stavebnice. Pojem rozvoje kvality se proto prosadil i v oblasti pedagogiky.

Již v nabídce vzdělávání je velký důraz kladen na rozvoj kvality. Každoroční setkání jsou důležitými milníky pro rozvoj kvality jednotlivých realizovaných jazykových animací i metody jazykové animace jako celku.

Za účelem zvyšování kvality jazykových animací byla v roce 2013 zavedena certifikace jazykových animátorů. V této souvislosti byl v roce 2015 pozměněn i systém vzdělávání jazykových animátorů, který byl doplněn o dva povinné prvky – zácvik a navazující školení (viz kap. 2.3.2.1 Obecné základní školení a zácviky a kap. 2.3.2.2 Navazující školení).

Dalším významným pilířem rozvoje kvality jsou **zprávy** z jednotlivých jazykových animací. Nejefektivnější je bezesporu **osobní poradenství pro jazykové animátory**. Lze je realizovat různými způsoby: prostřednictvím odpovědných pracovníků Tandemu, koordinátora, monitorovacích návštěv nebo zácviků nebo v rámci mentoringu. Všechny tyto body budou rozvedeny v následujících kapitolách.

2.4.1. Certifikát česko-německého jazykového animátora

Jazykový animátor získá „**certifikát česko-německého jazykového animátora**“ po absolvování kompletního vzdělávacího procesu u Tandemu (základní školení, zácvik, navazující školení) a po úspěšné realizaci alespoň jedné jazykové animace během dvou let po navazujícím školení. Tato jazyková animace musí splňovat příslušná pravidla a kritéria kvality a musí být doložena zprávou o jazykové animaci. Jazyková animace přitom nemusí být zprostředkována přes Tandem. Další podmínkou pro získání „certifikátu česko-německého jazykového animátora“ je účast na alespoň jedné akci Tandemu (specializační seminář, setkání jazykových animátorů etc.) během dvou let po navazujícím školení.

Pro **prodloužení certifikátu** musí jazykový animátor doložit dvě jazykové animace a účast na alespoň jedné akci Tandemu během dvou let po získání certifikátu. Alespoň jedna z těchto jazykových animací musí být zprostředkována přes Tandem.

Opětovné získání certifikátu po pauze delší než dva roky, během které jazykový animátor nerealizoval žádné jazykové animace pro Tandem, je možné, pokud jazykový animátor certifikát již někdy vlastnil a/nebo absolvoval základní školení po roce 2011 včetně. V takovém případě se musí kvůli opětovnému získání certifikátu zúčastnit navazujícího školení, absolvovat zácvik a realizovat jednu jazykovou animaci. Cestovní náklady se mu při zácviku nehradí. Jazyková animace musí být zprostředkována přes Tandem.

Jazykoví animátoři, kteří chtějí po dlouhodobé pauze opět realizovat jazykové animace pro Tandem, přitom ale nikdy nevladnili certifikát a/nebo absolvovali základní školení v roce 2010 a dříve, musí znovu projít celým vzdělávacím procesem.

2.4.2. Koordinace

Kvantitativní a kvalitativní rozvoj jazykové animace si během posledních let vyžádal vytvoření funkce koordinátora.

Jeho úkoly mají jak organizační, tak odborný ráz. Koordinátor je v pravidelném kontaktu s příslušnými pracovníky v obou kancelářích Tandemu, kterým podává zprávy o své činnosti.

Mezi hlavní úkoly koordinátora patří:

- zprostředkovávání a koordinace jazykových animací
- udržování kontaktu s jazykovými animátory
- komunikace se zájemci o jazykovou animaci
- úzká spolupráce s odpovědnými pracovníky Tandemu
- péče o online tabulky a internetové stránky jazykové animace

2.4.3. Zprávy o provedených jazykových animacích

K jazykovým animacím, které jsou zprostředkovány přes Tandem, musí být nejpozději čtyři týdny po jejich realizaci předložena zpráva o jazykové animaci.

U jazykových animací, které nejsou zprostředkovány přes Tandem, je výměna zkušeností rovněž žádoucí. Zprávy o těchto jazykových animacích může koordinátor zpřístupnit ostatním jazykovým animátorům i dodatečně.

Zpráva je

- neodmyslitelnou součástí dokladu o čerpání prostředků, který musí Tandem předkládat poskytovatelům těchto prostředků,
- nástroj komunikace mezi jazykovými animátory a Tandemem,
- podklad pro hodnocení jazykové animace,
- podklad pro další rozvoj metody jazykové animace (mj. pro statistiky o využití jednotlivých jazykových aktivit),
- zdroj informací o specializacích, resp. oblíbených tématech a cílových skupinách jednotlivých jazykových animátorů,
- prostředek podporující výměnu zkušeností mezi jazykovými animátory,
- zdroj podnětů pro nové jazykové animátory.

Všichni Tandemem vyškolení jazykoví animátoři, kteří podepsali prohlášení k *Pravidlům v oblasti česko-německé jazykové animace u Tandemu (Regelungen im Bereich deutsch-tschechische Sprachanimation bei Tandem)*, získají přístup ke zprávám na interní platformě Tandemu.

Školy a zařízení, na kterých byly realizovány přípravné dny v rámci Programu podpory odborných praxí, předkládají povinnou evaluační zprávu. U ostatních aktuálních projektů Tandemu jsou školy a zařízení o vyplnění evaluačního formuláře požádány. Pracovníci Tandemu zodpovědní za oblast jazykové animace tak získávají hodnotnou zpětnou vazbu, která slouží jako základ pro další rozvoj metody jazykové animace,

stejně jako pro rozvoj kvality jednotlivých realizovaných jazykových animací.

2.4.4. Návštěvy jazykových animací

Dalším přínosem pro rozvoj kvality jsou tzv. **zácviky** (něm. „Trainingsbesuche“). Jazykovým animátorům, kteří absolvovali základní školení, umožňují absolvovat zácvik u zkušeného jazykového animátora, a získat tak zkušenosti a podněty pro jazykové animace, které budou realizovat samostatně. V roce 2015 se zácvik stal povinnou součástí vzdělávání jazykového animátora. V Programu podpory odborných praxí je možné absolvovat dvoudenní zácvik určený nově vyškoleným jazykovým animátorům se specializací pro tento program, kteří mají s realizací přípravných dnů jen malé zkušenosti. Za tento typ zácviku se vyplácí paušální příspěvek na výdaje.

Při **evaluační návštěvě** (něm. „Feedbackbesuch“) se na jazykovou animaci přijde podívat zkušený jazykový animátor, který svému kolegovi poskytne zpětnou vazbu. O evaluační návštěvu mohou požádat všichni jazykoví animátoři, není určena pouze čerstvým absolventům základního školení. Společná analýza průběhu jazykové animace může být motivací pro další rozvoj vlastního potenciálu.

Cílem **monitoringu** je jak rozvoj kvality metody jazykové animace u Tandemu, tak poskytnutí zpětné vazby jazykovému animátorovi. Osoba pověřená Tandemem se zúčastní jazykové animace a napíše o ní zprávu. Touto osobou může být i pracovník Tandemu odpovědný za jazykovou animaci či koordinátor jazykových animátorů. Při monitorovací návštěvě se tyto osoby mohou osobně přesvědčit o dovednostech jazykového animátora (jemuž mohou případně poskytnout podporu) a zároveň mají možnost hovořit se zadavatelem jazykové animace, a tak reagovat na jejich přání či připomínky.

2.4.5. Mentoring

K dalšímu rozvoji kvality jazykové animace slouží rovněž mentoring, zavedený v roce 2011. Čerstvým absolventům základního a navazujícího školení je umožněno navázat kontakt s vlastním mentorem z řad zkušených jazykových animátorů, s nimiž mohou konzultovat záležitosti z oblasti jazykové animace. Způsob spolupráce záleží na vzájemné domluvě. Mentoring není Tandemem honorován.

2.5. Materiály k jazykové animaci vydané Tandemem

V průběhu své dlouhodobé činnosti Tandem vypracoval také celou řadu pracovních podkladů k jazykové animaci a „přiblížení jazyka“ (hlavně toho českého) mluvčím sousední země.

Jako první publikace vyšly již v roce založení Tandemu (1997) **pracovní listy „Jazyková animace XXL“**.³⁷ Velmi často je citován hlavně text z titulní strany „Kajne angst fór dér čechišn šrift!“, který také slouží k prvnímu kontaktu s češtinou například ve večerních jazykových kurzech.

Důsledně dvojjazyčný **jazykový průvodce „Do kapsy – Für die Hosentasche“**³⁸ s kapitolou o jazykové animaci vyšel poprvé v roce 2001 a od té doby se vydává nově téměř každý rok. V roce 2017 vzniklo již 15. vydání a 100 000. exemplář, přičemž toto vydání bylo obsahově i graficky kompletně přepracováno a ještě více přizpůsobeno potřebám cílové skupiny, jíž jsou zejména mládež a pracovníci s mládeží, kteří při setkání v sousední zemi nechtějí zůstat úplně bez (cizích) slov.

Tato publikace nemá ambice stát se klasickým slovníkem nebo „normálním“ jazykovým průvodcem, zcela vědomě a úspěšně volí jinou cestu, která usiluje o zprostředkování základů českého a německého jazyka a témat pro vzájemný dialog. „Do kapsy“ obsahuje vedle slovní zásoby, konverzace a přehledu gramatiky také informace o realitách obou zemí.

Ve spolupráci s DPJW vznikl **CD-ROM „TrioLinguale“**³⁹, který byl vydán v roce 2001. „TrioLinguale“ je (více než) sbírka materiálů k česko-německo-polské jazykové animaci, v níž je představeno více než 60 komentovaných her a jazykových aktivit s příslušnými předlohami. Vedle toho seznamuje i s teoretickými základy jazykové animace, jejími úkoly a cíli a rolí jazykového animátora.

V roce 2007 byly opět ve spolupráci s DPJW spuštěny **internetové stránky www.triolinguale.eu**, tedy online verze zmíněného CD-ROM. Tím byla jazyková animace zpřístupněna ještě většímu okruhu zájemců o interkulturní porozumění.

Základy jazykové animace a některé příklady jejího využití byly shrnuty v roce 2008 v česko-německé **publikaci „Feel Spaß“**.⁴⁰ Tato publikace slouží pro zájemce o česko-německou jazykovou animaci jako úvod do dané tematiky.

Speciálně pro Program podpory odborných praxí bylo v roce 2009 vypracováno první vydání variace na pexeso „**PeXmory**“, jež má ulehčit proces osvojování si odborné terminologie. V letech 2011 a 2014 bylo „PeXmory“ rozšířeno o další obory, takže je nyní k dispozici pro sedm profesních oblastí (gastronomie, zdravotnictví, zpracování dřeva, kovovýroba, zahradnictví, administrativa a učitelství MŠ).

³⁷ Ke stažení na adrese www.tandem-org.de/arbeitsbereiche/sprache/sprachanimation.html [cit. 11. 12. 2018].

³⁸ Ke stažení na adrese http://www.jazykova-animace.info/upload/file/240_2121042988_dokapsy-cz-web-1.pdf [cit. 11. 12. 2018].

³⁹ Karl, H.; Karl-Brejchová, K.; Kopka, M.; kol.: *TrioLinguale – CD k jazykové animaci pro česko-polsko-německá setkání mládeže*, Regensburg 2005.

⁴⁰ Hlavničková P.; Hubáčková L.; Karl H.; kol.: *Feel Spaß – Česko-německá jazyková animace*, Regensburg 2008. Ke stažení na adrese http://www.tandem-org.de/assets/files/Publikationen/Tandem_Feel-Spass_2008.pdf [cit. 11. 12. 2018]

V roce **2012** vznikla dvojjazyčná internetová stránka o česko-německé jazykové animaci www.jazykova-animace.info, resp. www.sprach-animation.info, která tuto metodu podrobně představuje a popisuje různé možnosti jejího využití.

V rámci projektu Němčina nekouše byla rozšířena a nově vydána příručka **„Němčina nekouše. Motivace k výuce německého jazyka na základních školách prostřednictvím jazykové animace“** sloužící k samostatné realizaci česko-německých jazykových animací. Příručka se zaměřuje na žáky 5. až 9. ročníků, kteří se učí němčinu a které mají hry a aktivity jazykové animace motivovat k tomu, aby se tomuto cizímu jazyku věnovali i nadále. Goethe-Institut přispěl do projektu tzv. motivačním kufříkem s názvem „Jdi do němčiny“, jehož obsah se setkal s velmi kladným ohlasem, a proto byly některé výukové materiály, jako naapř. didakticko-metodické pracovní listy a hra domino, rozmnoženy a v dostatečném množství předány školám a učitelům zapojeným do projektu jako konkrétní trvalý výsledek práce, který má usnadnit samostatnou realizaci jazykových animací.

3. Budoucnost a perspektivy

S ohledem na zeměpisnou blízkost České republiky se většina jazykových animací odehrává v Sasku a Bavorsku. Nicméně i ostatní spolkové země využívají jazykových animátorů a cílenou propagací by se zájem o ně jistě ještě zvýšil. Při výběru účastníků základního školení se proto velká pozornost věnuje tomu, aby vyškolení jazykoví animátoři pokrývali pokud možno všechny regiony. Obsazování jazykových animací by se v budoucnu dařilo lépe zvládat, pokud by se na základní školení hlásil větší počet zájemců z dalších spolkových zemí.

Konkrétní možnost dalšího rozvoje oblasti jazykové animace představuje z pohledu Koordinačních center intenzivnější integrace prvků jazykové animace do mimoškolních setkání mládeže. V rámci projektu Na jedné lodi proto byly vyčleněny finanční prostředky určené speciálně pro mimoškolní zařízení.

Kromě toho jsou jazykové animace také pravidelnou a oblíbenou součástí seminářů Tandemu určených pracovníkům s mládeží, kteří mohou následně využívat metodu jazykové animace ve větší míře při vlastních česko-německých projektech a výměnách, a tím ji i dále propagovat. Jazyková animace může dále najít uplatnění i v programu Rozjed' to s Tandemem!, nabízenému na české straně, který finančně podporuje malé projekty v mimoškolní oblasti.

Velmi se osvědčilo vytváření materiálů ke specifickým tématům a pro konkrétní cílové skupiny, v čemž by se mělo pokračovat i v budoucnu. Nabízejí se témata jako zdravý životní styl, interkulturní vzdělání nebo vědomá práce s diverzitou.

Další vývoj česko-německé jazykové animace nesouvisí pouze s vytvářením nových možností jejího uplatnění. Jestliže se má jazyková metoda využívat ve větší míře a oslovovat nové cílové skupiny, je potřeba najít další zdroje pro vytváření materiálů zaměřených na konkrétní témata a cílové skupiny.

4. Přílohy

4.1. Seznam literatury

- Bach, G.; Timm, J.-P.: Handlungsorientierung als Ziel und als Methode; In: Bach, G.; Timm, J.-P. (ed.): Englischunterricht. Grundlagen und Methoden einer handlungsorientierten Unterrichtspraxis. A. Francke Verlag, 2003.
- Baer, U.: Spielpraxis. Eine Einführung in die Spielpädagogik. Kallmeyer, 1995.
- Bailly, F.: Sprachanimation in deutsch-französischen Jugendbegegnungen. DFJW, 2009.
- Bailly, F.: Le Projet Bielefeld – La communication naturelle dans les rencontres franco-allemandes, Documents de travail / Arbeitsmaterialien. Bad Honnef: DFJW, 1996.
- Basler, C.; Bonacková, R.; Jonášová, K.; kol.: Seminardokumentation „Deutsch und Tschechisch – ein Kinderspiel“, Ausbildung zum/-r Sprachanimateur/-in für den Vorschulbereich. Regensburg: Tandem, 2009.
- Bausinger, H.: Typisch Deutsch. Wie deutsch sind die Deutschen? München: 2005.
- Benda, M.: Sprachanimation als pädagogisches Werkzeug in der Kennenlernphase interkultureller Gruppen anhand des Projektes Lanterna Futuri. Magisterská práce. Masarykova Univerzita Brno, 2009.
- Berger, E.; kol.: Leitfaden zur Sprachanimation. DFJW, 2001.
- Bittl, K.; Moree, D.: 3x3 ist neunmal klug. Dokumentation einer deutsch-polnisch-tschechischen Fortbildung zur TrainerIn in interkulturellem Lernen und Zusammenarbeiten. Nürnberg: 2001.
- Bittl, K.; Moree, D.: Dobrodružství s kulturou. Transkulturní učení v česko-německé práci s mládeží. Plzeň: 2007.
- Bojanowska, J.: Sprachanimation – Animacja językowa. DPJW, 2008.
- Bonacková, R.; Fügl, U.; Podlešáková Š.: Česko-německý slovníček (nejen) pro pedagogy MŠ. Plzeň: 2014.
- Bonacková, R.; Fügl, U.: Projekt jako stavebnice – Německo a němčina pro děti od 3 do 8 let. Plzeň: 2012.
- Brammerts, H.; Pasieka, M.: Tandemaufgaben Deutsch – Polnisch. Potsdam: DPJW, 1998.
- Bricaud B.; Dausendschön-Gay, U.: Linguistische Begleituntersuchung zu deutsch-französischen Jugendbegegnungen. Bad Honnef: DFJW (nezveřejněno), 1991.
- Gilsdorf, R.; Kistner, G.: Kooperative Abenteuerspiele (Band 1 und 2) – eine Praxishilfe für Schule und Jugendarbeit. Seelze: Kallmeyer-Verlag, 2007.
- Hlavničková P.; Hubáčková L.; Karl H.; kol.: Feel Špáß – Česko-německá jazyková animace. Regensburg: Tandem 2008.
- Hölscher, P.; kol.: Dil Dominosu – Sprachdomino zum Erlernen einfacher Redemittel in verschiedenen Sprachen. BMW AG, 1998.
- Huizinga, J.: Homo ludens. Vom Ursprung der Kultur im Spiel. Rowohlt, 1956.
- Karl, H.; Karl-Brejchová, K.; kol.: Do kapsy – Für die Hosentasche. 13. vyd. Regensburg: Tandem, 2014.

- Karl, H.; Karl-Brejchová, K.: Jazyk a komunikace. V: Lenk, C. (ed.): Česko-německé setkání – Příručka pro školy a sdružení dětí a mládeže. Regensburg: Tandem 2003.
- Karl, H.; Karl-Brejchová, K.; Kopka, M.; kol.: TrioLinguale – CD k jazykové animaci pro česko-polsko-německá setkání. Přepř. vyd. Regensburg: Tandem, 2005.
- Karl, H.: Sprachanimation XXL. Regensburg: Tandem, 2011.
- Kol.: Akademický slovník cizích slov. Praha: Academia, 2001.
- Kol.: Interkulturelle Aus- und Fortbildung. Flyer. DFJW, 2000.
- Kol.: Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha: Academia, 1994.
- Kol.: PeXmory – Česko-německé pexeso. Regensburg: Tandem, 2011.
- Konrad, H.: Entwurf einer europäischen Sprachenordnung. In: Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht, Didaktik und Methodik im Bereich Deutsch als Fremdsprache. Nr. 8 (2–3), 2003.
- Löffler, R.; Kuntze, W.-M.: Spiele im Englischunterricht 2. Lernspiele, darstellende Spiele, Interaktionsspiele. 5. vyd. Weinheim: Beltz, 1987.
- Losche, H.: Interkulturelle Kommunikation. Sammlung praktischer Spiele und Übungen. Augsburg: 2010.
- Otten, H.; Treuheit, W. (ed.): Interkulturelles Lernen in Theorie und Praxis. Ein Handbuch für Jugendarbeit und Weiterbildung. Opladen: 1994.
- Rudolf, B.: Deutsch ist wieder gefragt. In: Prager Zeitung. (26. 5. 2011), s. 2.
- Schroll-Machl, S.; Nový, I.: Beruflich in Tschechien. Trainingsprogramm für Manager, Fach- und Führungskräfte. Göttingen: 2003.
- Schroll-Machl, S.; Nový, I.: Perfekt geplant oder genial improvisiert? Kulturunterschiede in der deutsch-tschechischen Zusammenarbeit. Mering: 2003.
- Schroll-Machl, S.: Die Deutschen – Wir Deutsche. Fremdwahrnehmung und Selbstsicht im Berufsleben. Göttingen: 2002.
- Thomas, A.; Kinast, E.; Schroll-Machl, S.(ed.): Handbuch interkulturelle Kommunikation und Kooperation. Band I. und II. Göttingen: 2005.
- Thomas, A.: Psychologie des interkulturellen Dialogs. Göttingen: 2008.
- Thomas, A.: Psychologie interkulturellen Handelns. Göttingen: 1996.
- Wagnerová, E.; Zahradníčková, P. (ed.): Němčina nekouše. Motivace k výuce německého jazyka na základních školách prostřednictvím jazykové animace. Plzeň: 2014.
- Warwitz, S.; Rudolf, A.: Vom Sinn des Spielens. Hohengehren: Schneider Verlag, 2004.
- Wortmann, M.: Kauderwelsch Band 32: Tschechisch Wort für Wort. 8. vyd. Bielefeld: Reise Know-How Rump, 2009.

4.2. Internetové odkazy

(stav ke dni 1. 8. 2018)

Internetové odkazy k jazykové animaci uvedené v textu (v pořadí, v jakém se objevují v textu):

- GATE-Germany (DAAD): Länderprofile Tschechien

- <http://www.daad.cz/pdf/LP-Tschechien.pdf>
- Prohlášení při příležitosti 20. výročí „Česko-německé deklarace o vzájemných vztazích a jejich budoucím vývoji“ z 21. ledna 1997
<https://www.auswaertiges-amt.de/de/newsroom/170125-gemerkl-cze/287356>
- Erasmus+ Příručka k programu, Verze 1, 2019
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/erasmus-programme-guide-2019_cs
- Slovník spisovného jazyka českého
<http://ssjc.ujc.cas.cz>
- Jazyková animace u DFJW
www.dfjw.org/sprachanimation
- TrioLinguale – Platforma pro zájemce o jazykovou animaci
www.triolinguale.eu
- Jazyková ofenzíva v Dolním Rakousku
<https://www.sprachkompetenz.at/sprachenoffensive/allgemeines>
- SGUN – Spolek germanistů a učitelů němčiny
www.sgun.cz
- Česko-bavorská divadelní síť „Čojč“
www.cojc.eu
- Česko-německý portál pro mládež
www.ahoj.info
- Internetové stránky projektu Němčina nekouše neboli „Nachbar. | Sprache? | Tschechisch!“
www.tandem-org.cz/nemcina-nekouse-zs
- Internetové stránky projektu Na jedné lodi
www.tandem-org.cz/najednelodi
- Internetové stránky Programu podpory odborných praxí
www.tandem-org.cz/praxe
- Internetové stránky projektu „Odmalička – Von klein auf“
www.tandem-org.cz/predskolni/programy-a-projekty/program-podpory-odmalicka
- Internetové stránky projektu „Kruček po krůčku do sousední země – Schritt für Schritt ins Nachbarland“
www.krueckepokrucku.info/
- Jazyková animace na internetových stránkách Tandemu
www.tandem-org.cz/sekce/jazykova-animace
www.tandem-org.de/arbeitsbereiche/sprache/sprachanimation.html
www.tandem-org.de/assets/files/Publikationen/Tandem_Feel-Spass_2008.pdf

Internetové odkazy k jazykové animaci neuvedené v textu (v abecedním pořadí):

- Internetové stránky pedagožky Joanny Bojanowské s informacemi o jazykové animaci
www.bojanowska.de/
- Jazyková animace v rámci francouzského projektu Deutsch-Mobil
www.dfjw.org/meldungen/dfjw-baut-engagement-fuer-deutschmobil-und-francemobil-aus.html
- Metodická sbírka k jazykové animaci u Koordinačního centra izraelsko-německých výměn mládeže (ConAct)
<http://lernen-aus-der-geschichte.de/Lernen-und-Lehren/content/11656>

- Jazyková animace u Pragkontaktu
http://pragkontakt.eu/cz/unsere_angebote/bildungsangebote/sprachanimation.htm
- Rozhlasový příspěvek Českého rozhlasu z roku 2006
www.radio.cz/de/rubrik/begegnungen/sprachanimation-motivieren-animieren-mitmachen
- Rusko-německá jazyková animace u DRJA
www.stiftung-drja.de/de/organisieren/sprachanimation.html
- Video o jazykové animaci u Tandemu
www.youtube.com/channel/UCT6cFP_92x9U4kcr3AgHpnw/featured
- Video o polsko-německé jazykové animaci u DPJW
<https://www.youtube.com/watch?v=Vv6QOoFISDA>
- Video o přípravných dnech s jazykovou animací a orientací v místě praxe v Programu podpory odborných praxí
<http://www.tandem-org.de/arbeitsbereiche/freiwillige-berufliche-praktika/fbp-spots.html>

4.3. Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem

Koordinační centra česko-německých výměn mládeže Tandem podporují sbližování a rozvoj všestranných styků a přátelských vztahů mezi mladými lidmi z Česka a Německa.

Poskytují poradenské služby a podporují státní a nestátní instituce a organizace obou zemí při uskutečňování a zintenzivňování česko-německých výměn mládeže a mezinárodní spolupráce v oblasti práce s mládeží. Jsou celostátními odbornými pracovišti České republiky a Spolkové republiky Německo. Cílem jejich činnosti je setkávání mladých lidí.

Koordinační centrum v Plzni bylo zřízeno v roce 1997 na základě společného prohlášení ministra školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a spolkové ministryně pro rodinu, seniory, ženy a mládež Spolkové republiky Německo. Je organizační součástí Západočeské univerzity v Plzni. Koordinační centrum v Regensburgu je zařízením spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, ženy a mládež a spolkových zemí Bavorska a Saska, je součástí Bavorského kruhu mládeže.

Koordinační centra vyvíjejí činnost především v oblastech:

- poskytování poradenství a podpory všem, kteří realizují česko-německé výměny dětí a mládeže, žáků a studentů,
- finanční podpory česko-německé spolupráce v oblasti práce s dětmi a mládeží,
- iniciování výměnných projektů a nových forem přeshraniční spolupráce,
- zprostředkování partnerství,
- vzdělávání odborných pracovníků v oblasti práce s mládeží,
- zprostředkování mobilit pro jednotlivce (odborné praxe, hospitace, dobrovolnictví),
- zpracovávání informačních a pracovních materiálů,
- předkládání doporučení společné česko-německé Radě pro spolupráci a výměny mládeže a příslušným národním ministerstvům.

Další informace

Podrobné informace o činnosti Tandemu najdete na www.tandem-org.eu.